

รายงานผลการดำเนินงานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิมป่าชุมชน
บ้านนางาม ประจำปี 2566
ตั้งแต่ มกราคม ถึง มิถุนายน 2566

บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด

25 มิถุนายน 2566

บทนำ

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม เดิมเคยเป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานครมาก่อน แต่มีการบุกรุกของชาวบ้าน เพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม และเมื่อกรมป่าไม้ได้มีการตรวจสอบพื้นที่ จึงรวบรวมพื้นที่ดังกล่าวคืน ทำให้พื้นที่ป่ามีความเสื่อมโทรม และในปี 2555 ทางหมู่บ้านนางาม จึงได้ขอจัดทำโครงการป่าชุมชนบ้านนางามขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์1)เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง และ2) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขยายผลไปยังชุมชนโดยรอบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน มีแผนงานและยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการป่าชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบภารกิจด้านป่าชุมชน 2) ด้านการป้องกันรักษาป่าหรือเป็นการดูแลรักษาป่ามิให้บุกรุกทำลาย 3) ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่า เพื่อเป็นการปรับปรุงพื้นที่ป่าที่เคยบุกรุกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น หรือเป็นการพัฒนาพื้นที่ป่าให้มีความหลากหลายทั้งจำนวนและชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ 4) ด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเป็นการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แหล่งศึกษาเรียนรู้ของชุมชน และ5) ด้านอำนวยการและอื่นๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการป่าชุมชน

ปัจจุบันบริษัทฯ ได้เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการป่าชุมชนและร่วมกิจกรรมกับชุมชน ตั้งแต่ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 และได้พัฒนา ร่วมสนับสนุน ร่วมกิจกรรม ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ซึ่งในปี 2565 บริษัทได้ดำเนินการตามแผนกิจกรรมพัฒนาป่าชุมชนร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชน เช่นเดียวกันในปี 2566 ทางบริษัท ได้วางแผนกิจกรรมพัฒนาป่าชุมชนให้กับชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาป่าชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	2
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม	4
แผนที่ป่าชุมชนบ้านนางาม	8
แผนการดำเนินงาน ปี 2566	6
ผลกิจกรรมของป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2565	9
สรุปผลการดำเนินการ	35
เอกสารอ้างอิง	36
ภาคผนวก	37

ข้อมูลพื้นฐานของป่าชุมชนบ้านนางาม

ที่ตั้งโครงการ

ป่าชุมชนบ้านนางาม พื้นที่ดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานครและป่าตามพรอบ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 มีเนื้อที่ 2,046 ไร่ 2 งาน 75 ตารางวา เป็นโครงการป่าชุมชนบ้านนางาม ตั้งอยู่ที่บ้านนางาม หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ค่าพิกัดยัดโยง 48P 203326 E 1516120 N

พื้นที่ดำเนินโครงการ เป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าวัฒนานคร เนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

แปลงที่ 1 เนื้อที่ 1268 ไร่ 2 งาน 86 ตารางวา

ด้านทิศเหนือ	จด ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
ด้านทิศตะวันออก	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศใต้	จด ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
ด้านทิศตะวันตก	จด แปลงปลูกป่ามาตรา 25

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบ ลักษณะดินเป็นดินร่วน

สภาพพื้นที่ป่าและลักษณะทางนิเวศวิทยา

สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น ติ่งอ่อน ประดู่ แดง ฉนวน มะค่าแต้ ติ้ว กระโดน ไม้ป่า พลวง เต็ง เป็นต้น และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น เป็นต้น

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดสระแก้ว เป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิเปน ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดพา มวลอากาศเย็นลง มาปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้อากาศเย็นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.6 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม มีกลุ่มชุดดินที่พบอยู่ในพื้นที่จำนวน 5 กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 28, 46, 47, 48, 62 จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินรายตำบล แต่ละกลุ่มชุดดินมีลักษณะดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ 28 กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีดำที่มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ปัญหาที่พบเป็นดินเหนียวจัดแตกกระแหงกว้างและลึก ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียวมาก ไถพรวนยาก และขาดแคลนน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ 46 กลุ่มดินตื้นถึงกึ่งกรวด หรือเศษหินปนลูกรังหนามาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ เกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน และบางพื้นที่มีก้อนกรวดหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่ที่ผิวดิน

กลุ่มชุดดินที่ 47 กลุ่มดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปัญหาที่พบเป็นดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ลาดชัน บางพื้นที่มีเศษหินหรือหินพื้นผิวที่โผล่บริเวณหน้าดิน

กลุ่มชุดดินที่ 48 กลุ่มดินตื้นถึงกึ่งหิน หรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 150 ซม.จากผิวดิน ปฏิกริยาของดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

กลุ่มชุดดินที่ 62 พื้นที่ลาดชันเชิงชันที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจ และจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือยากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร มีความลาดชันสูงมาก อาจเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำ และบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้น หรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน

คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านนางาม

1.นายเทียมชัย เลื่อมใส	ประธานกรรมการ
2.นายเพียงพร แสงกล้า	รองประธานกรรมการ
3.นายชาน เชื้ออเจริญ	รองประธานกรรมการ
4.นายบุญเหลือ พลเสนา	เลขานุการ
5.นายชนะชัย แซ่ปึง	เหรัญญิก
6.นายวิเชียร สีพัด	กรรมการ
7.นายใหญ่ สีวิใจ	กรรมการ
8.นายเพิน สาระพันธ์	กรรมการ
9.นายถาวร ศรีสุริยาเย็น	กรรมการ
10.นายสุรีพร จันทรันวล	กรรมการ

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน ตอรับให้บริษัท ไม้ดีศรีปราจีน จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ พื้นที่ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564 ที่ผ่านมา
อ้างอิง : หนังสือตอบรับการเข้าร่วมอนุรักษ์ พื้นที่ดูแลจัดการพื้นที่ ป่าชุมชนบ้านนางาม

พื้นที่โบราณสถาน

ในพื้นที่ป่าชุมชนแปลงที่ 1 มีโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นคลองศิลาแลงชาวบ้านเรียกว่า “อ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์” ตั้งอยู่บริเวณบ้านนางาม ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเนื้อที่ 5 ไร่ 1 งาน 15 ตารางวา ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับคลองหินลั่ว มีลักษณะเป็นหินบริเวณรอบขอบอ่างศิลานั้นเป็นอ่างศิลาแลงขนาดใหญ่มีเส้นรอบวงประมาณ 10 เมตร ลักษณะกลมได้สัดส่วนสวยงามมีหลุมอีกประมาณ 7-8 หลุมซึ่งเป็นโพรงศิลาแลง บริเวณใกล้เคียงมีคลองหินศิลาแลง ที่มีลักษณะตัดหินศิลาแลงทำเป็นคลอง ชาวบ้านเรียกว่า “คลองหินลั่ว” มีความยาวถึง 3,400 เมตร ลึก 1.50 เมตร เป็นคลองระบายน้ำ ในอ่างศิลาแลงมีโพรงศิลาจำนวนถึง 8 สายด้วยกัน สามารถทะลุถึงกันได้หมดทุกสาย ปัจจุบันทางกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเรียบร้อยแล้วและได้กันพื้นที่ดังกล่าวออกจากป่าชุมชนบ้านนางาม

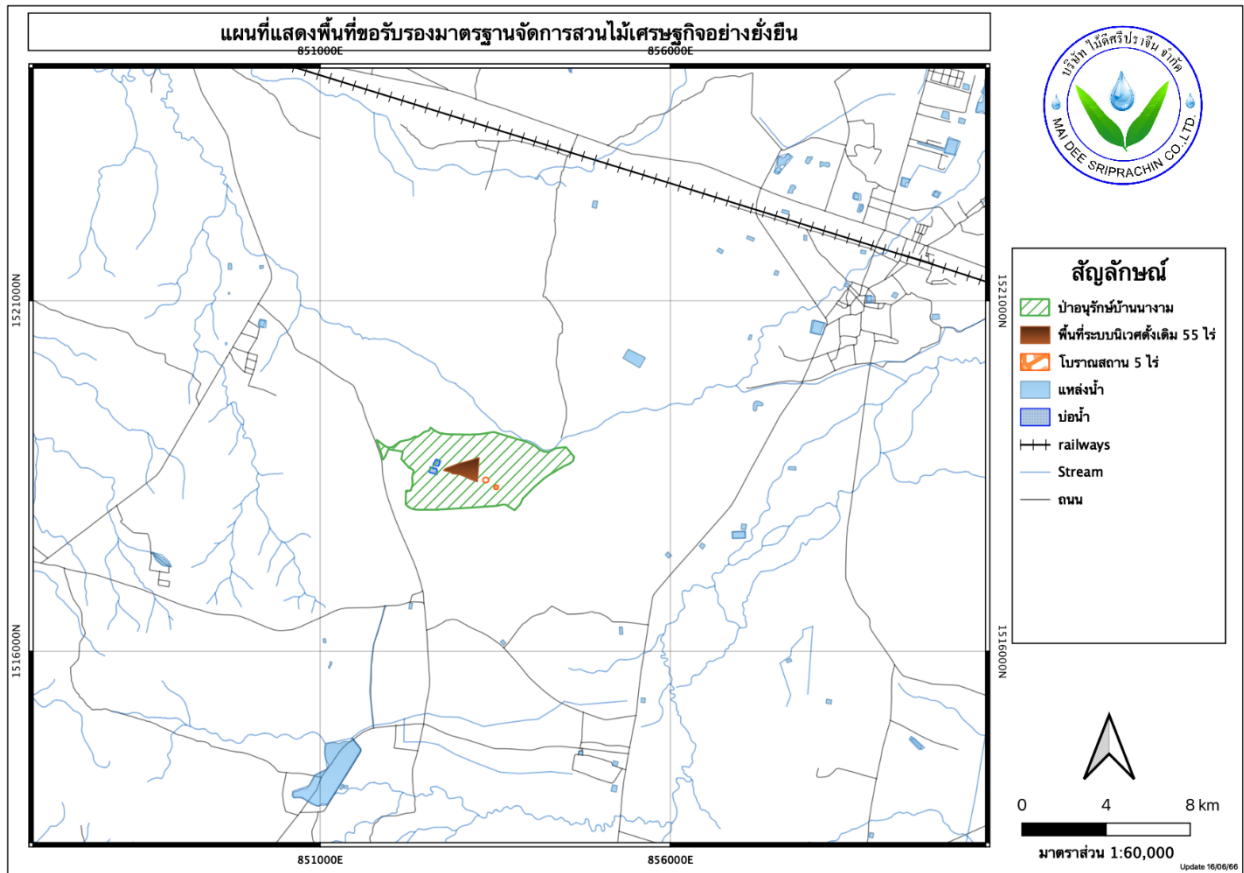
จากการบอกเล่าของนายบุญมี ะโรง อายุ ๗๘ ปี และ นายปิ่น คาประสงค์ อายุ ๗๕ ปี ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ได้เล่าว่า “ตั้งแต่ตนเกิดมาก็พบกับอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ตนมีความเชื่อเกี่ยวกับอ่างศิลาว่ามีความศักดิ์สิทธิ์จริง โดยมีเหตุการณ์ประหลาดหลายเหตุการณ์ เช่นเหตุการณ์ที่ชาวบ้านคนหนึ่งได้ฝันถึงชายลักษณะร่างกายอำสวมชุดโบราณ ประมาณ ๑๐-๑๒ คนอาศัยอยู่บริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ มาบอกให้ไปนำของมีค่าที่เก็บไว้บริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านคนนั้นก็ไปพบเหรียญโบราณ และได้ให้นำน้ำศักดิ์สิทธิ์จากอ่างศิลาไปเก็บไว้บูชา ปัจจุบันก็ยังคงเก็บเหรียญโบราณนั้นไว้ เพื่อเป็นสิริมงคล โดยเชื่อว่าจะช่วยปกป้องรักษาตนให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

เหตุการณ์ที่เล่าขานกันต่อมาว่าชาวบ้านได้ไปหาของป่าในบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ และนำสัตว์ไปเลี้ยงบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ ปรากฏว่าเห็นสัตว์เลี้ยงตกไปอยู่ในอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แต่พยายามหาอย่างไรก็ไม่พบเหมือนมีอะไรบางอย่างมาพรางตา ไม่มีใครพบเห็นฝูงสัตว์เลี้ยง จึงต้องไปขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงพบว่าสัตว์เลี้ยงของตนอยู่ในอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ชาวบ้านบริเวณนั้นเล่าขานถึงความลึกลับและอีกเหตุการณ์หนึ่งมีชาวบ้านเก็บหินที่อยู่ในบริเวณอ่างศิลาศักดิ์สิทธิ์ มาเก็บไว้ ปรากฏว่ามีชายสวมชุดโบราณมาเข้าฝันทวงถามหินที่เก็บมา ให้นำกลับไปไว้คืนที่เดิม พอรุ่งสางปรากฏว่าชาวบ้านคนดังกล่าวไม่สบายหนักถึงขั้นเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เมื่อคนในครอบครัวทราบเรื่อง จึงรีบนำหินศิลาแลงที่เก็บมา เอาไปไว้ที่เดิมและขอขมาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พร้อมนำน้ำจากบ่อน้ำอ่างศักดิ์สิทธิ์มาล้างหน้าให้ชาวบ้านคนดังกล่าว หลังจากนั้นชาวบ้านก็มีการดีขึ้นอย่างไม่เชื่อ และพบว่าตนเองมีร่างกายที่แข็งแรงขึ้นกว่าเดิม แคล้วคลาดจากอันตรายต่าง ๆ”

อ้างอิง : ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กรมศิลปากร <http://www.m-culture.in.th/album/view/130459/> 17 มี.ค. 66

แผนที่ป่าชุมชนบ้านนางาม หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

แผนการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2566

แผนการจัดการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1.ด้านการอนุรักษ์		
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ปีละ 1 ครั้ง	ได้ทำแนวกันไฟ ระยะทางอย่างน้อย 2 กิโลเมตร
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืชของจุดถาวรที่ใช้ในการติดตาม	ปีละ 1 ครั้ง	1. ได้ผลการสำรวจและติดตามพันธุ์พืช สัตว์ 2. ได้การเปลี่ยนแปลงพันธุ์พืชที่พบ
2.ด้านการพัฒนา		
2.1 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ดูป่ายี่สิบห้าไร่ไม่พื้นถิ่นของป่าชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	1. ได้เส้นทางที่สามารถใช้ในการศึกษาธรรมชาติ 2. ชุมชน ได้เรียนรู้ป่ายี่สิบห้าไร่ไม่พื้นถิ่นในชุมชน
2.2 จัดทำโปสเตอร์ให้ความรู้เกี่ยวกับพืช สัตว์ในป่าชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง	ปีละ 1 ครั้ง	1. ได้สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/โรงเรียน ได้เรียนรู้
3.ด้านการใช้ประโยชน์		
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ทุกเดือน	1. ได้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชน
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล		
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโต แพร่กระจายพันธุ์ของกระถินเทพา	ทุก 6 เดือน (มิ.ย. และ ธ.ค.)	1. ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการแพร่กระจายพันธุ์ของกระถินเทพา
4.2 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	1. ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน

ผลการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2566 ตั้งแต่ มกราคม ถึง มิถุนายน 2566

แผนการจัดการ	ผลการดำเนินงาน
1. ด้านการอนุรักษ์	
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ได้ทำแนวกันไฟ ระยะทาง 2 กิโลเมตร ดังแสดงในเอกสาร
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช ของ จุดถาวรที่ใช้ในการติดตาม	ได้เข้าติดตามการเปลี่ยนแปลงพันธุ์ไม้และความโต ของต้นไม้ เมื่อวันที่ 15 มิ.ย. 66 ดังแสดงในเอกสาร
2. ด้านการพัฒนา	
2.1 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ดูป่าชายฝั่งพันธุ์ไม้พื้นถิ่น ของป่าชุมชน	สถานะปัจจุบัน ยังไม่ได้จัดทำเส้นทางที่สามารถใช้ ในการศึกษาธรรมชาติและป่าชายฝั่งที่มีในป่า ชุมชน
2.2 จัดทำโปสเตอร์ให้ความรู้เกี่ยวกับพืช สัตว์ในป่า ชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง	ได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/ โรงเรียนได้เรียนรู้ ได้แก่ เห็ดกินได้/เห็ดพิษ, การ ปฐมพยาบาลจากการกินเห็ดพิษ, สัตว์ป่าสงวน ดังแสดงในเอกสาร
3. ด้านการใช้ประโยชน์	
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ได้ข้อมูลจากการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ตั้งแต่ เดือน ม.ค. ถึง มิ.ย. 66 ดังแสดงในเอกสาร
4. ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล	
4.1 ตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และ การเติบโตแพร่กระจายพันธุ์ของกระถิ่นเทพา	1. ได้กำหนดแผนงานและมาตรการติดตามเผ่าระวัง ไม้กระถิ่นเทพา 2. ได้ดำเนินการแนวทางการเผ่าระวังกระถิ่นเทพา ดังแสดงในเอกสาร
4.2 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	1. ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ร่วมกับชุมชน

1. การจัดทำแผนการดำเนินงานของป่าชุมชนบ้านนางาม

เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 66 ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้เข้าพบนายสมนึก เพชรเลื่อน เจ้าหน้าที่ศูนย์ป่าไม้สระแก้ว เพื่อเข้าพูดคุยสรุปผลงานที่ร่วมดำเนินงานกับคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านนางามของปี 2565 และเสนอแผนการทำงานในป่าชุมชน การทำแนวกันไฟป่าชุมชนบ้านนางามประจำปี 2566 และช่วงบ่ายได้เข้าพบนายเทียมชัย เลื่อมใส ผู้ใหญ่บ้านนางามเพื่อเข้าพูดคุยเรื่องแผนการทำงานป่าชุมชนบ้านนางาม ให้ความรู้เกี่ยวกับไม้กระถินเทพา นับจำนวนต้นรอดตายของไม้กระถินเทพา และลงพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางามเพื่อกำหนดจุดทำแนวกันไฟ

ภาพที่ 1 การหารือแผนการดำเนินงานป่าชุมชนบ้านนางาม

1.1 การทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)

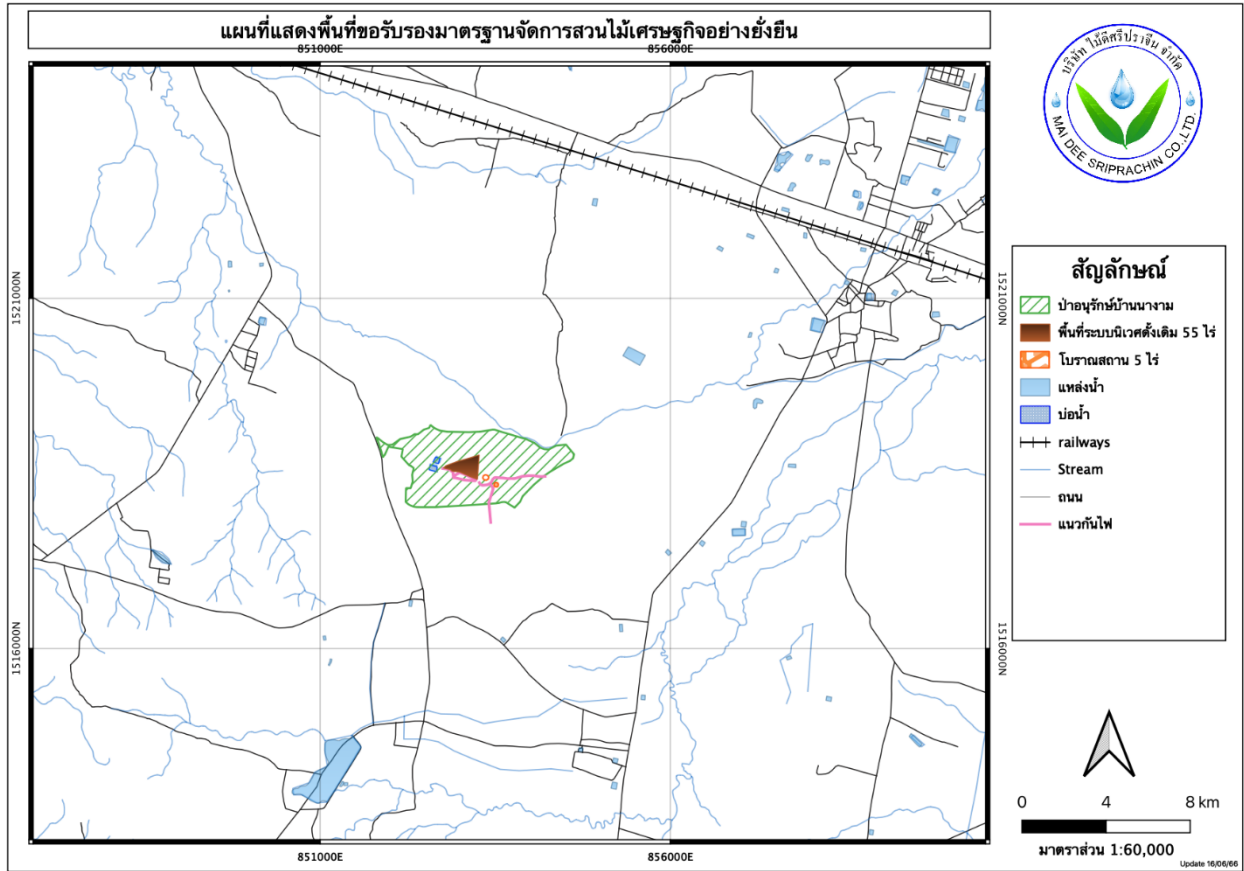
เป้าหมาย : เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชน

ได้ดำเนินการทำแนวกันไฟ ณ ป่าชุมชนบ้านนางามในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 โดยใช้รถไถ เป็นระยะทางประมาณ 2.3 กิโลเมตร เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชนได้ และได้บรมความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรให้กับคนขับรถไถด้วย

ภาพที่ 1 แสดงการทำแนวกันไฟโดยใช้รถไถ

แผนที่แสดงการทำแนวกันไฟ ของป่าชุมชนบ้านนางาม

1.2 ผลการสำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช

เป้าหมาย : เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงลูกไม้ชนิดไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงานและคณะกรรมการป่าชุมชน ได้เข้าสำรวจและติดตามต้นไม้ในป่าชุมชนบ้านนางาม จุดถาวรจำนวน 2 จุด เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 เพื่อทราบชนิดไม้/ลูกไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเปลี่ยนแปลงการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ

ผลการติดตามในปี 2566 พบว่า กล้าไม้ที่ขึ้นส่วนใหญ่เป็นไม้เฟื้อก เนื่องจากป่าชุมชนบ้านนางามเป็นป่าเต็งรัง ส่วนชนิดไม้ใหญ่ หรือไม้หนุ่ม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากปี 2565 และเก็บข้อมูลความโตของไม้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงการกำหนดจุดสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ

ผลการสำรวจและติดตามความหลากหลายทางพืช ของป่าชุมชนบ้านนางาม

วิธีดำเนินการ

1. การติดตามชนิดไม้/ ลูกไม้ และการเติบโตของไม้

1.1 ดำเนินการติดตามชนิดไม้/ ลูกไม้ และการเติบโตของไม้ ในช่วงเดือน มิ.ย. ของทุกปี ของจุดสำรวจ แปลงถาวรจำนวน 2 จุดที่กำหนดไว้ในปี 2565 เพื่อติดตามชนิดไม้/ ลูกไม้ และการเติบโตของไม้ใหญ่และไม้หนุ่มที่จุดถาวร

1.2 จัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลชนิดไม้ กกล้าไม้ การเติบโตของไม้ เสนอต่อประธานคณะกรรมการป่าชุมชน

ผลการดำเนินงาน

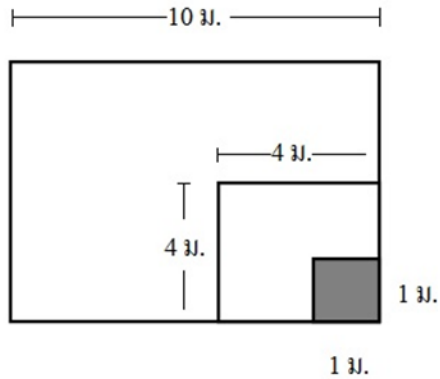
1. ทรัพยากรพืช

ในการสำรวจพันธุ์พืชในเดือน มีนาคม 2565 ได้กำหนดจุดที่ใช้ในการสำรวจ จำนวน 2 จุด

จุดที่ 1 บริเวณพื้นที่มีจำนวนต้นไม้ใหญ่ และไม้หนุ่มหลากหลายชนิด

จุดที่ 2 บริเวณพื้นที่มีจำนวนต้นไม้ใหญ่ และไม้หนุ่มหลากหลายชนิด

ในการสำรวจพืช จะทำการสำรวจไม้ใหญ่ (Tree) ไม้หนุ่ม (Sapling) และกล้าไม้ (Seedling) ดังต่อไปนี้
เก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่ โดยการวางแปลงถาวรขนาด 10x10 เมตร เพื่อศึกษาไม้ใหญ่ (Tree) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 4.5 เซนติเมตร ขึ้นไป ภายในแปลงย่อยแต่ละแปลงจะวางแปลงขนาด 4x4 เมตร เพื่อศึกษาไม้หนุ่ม (Sapling) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 4.5 เซนติเมตรและสูงตั้งแต่ 1.30 เมตร ขึ้นไป และ ขนาด 1x1 เมตร เพื่อศึกษากกล้าไม้ (Seedling) คือ ไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับ ทำการเก็บข้อมูลด้านองค์ประกอบของชนิดพันธุ์พืช และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร พร้อมทำการจัดจำแนกชนิดพันธุ์ไม้ทั้งหมดที่พบในแต่ละแปลงตัวอย่าง สำหรับพันธุ์ไม้ที่ไม่สามารถจัดจำแนกได้ในภาคสนามจะทำการเก็บตัวอย่าง เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญพันธุ์ไม้ป่าต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงการวางผังสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช ของจุดที่ใกล้แหล่งน้ำ ต้นไม้ใหญ่

1.1 ผลการสำรวจติดตามพรรณไม้ของจุดสำรวจที่ 1 และ 2

จากการสำรวจติดตามพรรณไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม จำนวน 2 จุด พบพรรณไม้ทั้งสิ้น จำนวน 13 ชนิด ซึ่งพันธุ์ไม้อยู่ในวงศ์ FABACEAE , DIPTEROCARPACEAE, LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE, LEGUMINOSAE, ANACARDIACEAE, COMBRETACEAE, CONNARACEAE, RUBIACEAE ดังแสดงในตารางที่ 1-6

1.2 ผลการติดตามการเติบโตของจุดสำรวจที่ 1 และ 2

ผลการเติบโตเนื่องจากในปี 2565 ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลการความโตของไม้ ดังนั้น ในปี 2566 จึงเก็บข้อมูลความโตของไม้ใหญ่และไม้หนุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน รายละเอียดดังแสดงในตาราง

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 1 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.7137033 102.262485

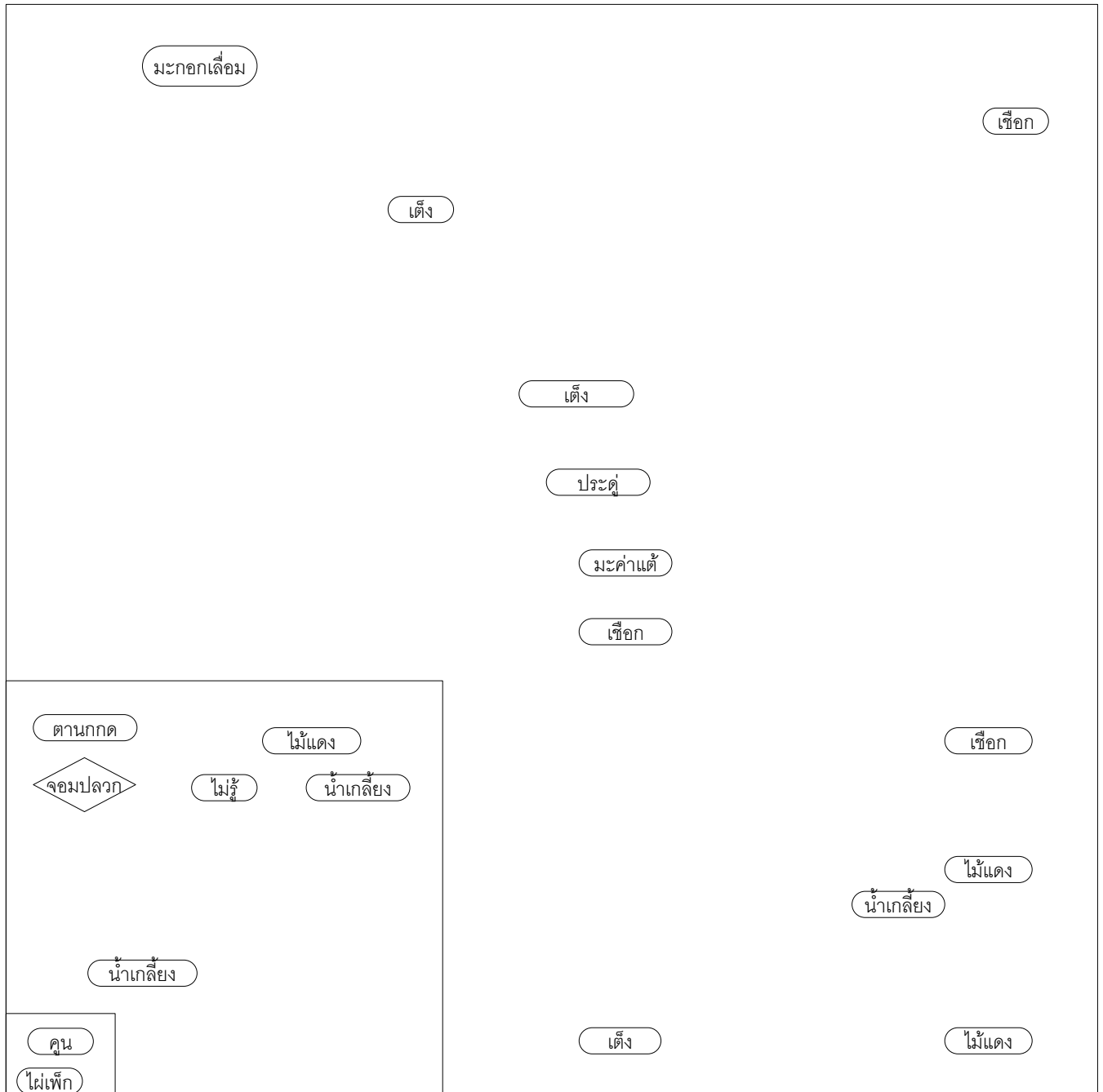
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN	รอบวง (ซม.)
1	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	1	EN	95.0
2	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall.	DIPTEROCARPACEAE	T	3	NT	25.5, 32.5, 47.0
3	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	4	VU	28.0, 39.0, 22.2, 11.0
4	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE	T	1	LC	70.0
5	น้ำเกลี้ยง	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	ANACARDIACEAE	T	3	-	42.0, 48.5, 14.0
6	เชือก	<i>Combretum latifolium</i> Blume	COMBRETACEAE	T	2	-	29.5, 58.0
7	มะกอกเลื่อม	<i>Canarium sabulatum</i>	BURSERACEAE	T	1	-	40.0
8	ตานกกด	<i>Ellipanthus tomentosus</i>	CONNARACEAE	T	1	-	29.0
9	ขอป่า	<i>Morinda coreia</i>	RUBIACEAE	S	1	-	
10	คูน	<i>Cassia fistula</i> L.	LEGUMINOSAE- CAESALPINOIDEAE	T	2	LC	37.0, 32.0
11	ไผ่เพ็ก	<i>Vietnamosasa pusilla</i>	GRAMINEAE	S	1	-	-

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S = ไม้พุ่ม ST = ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

แผนผังของต้นไม้ในจุดสำรวจที่ 1

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 2 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.712978 102.262687

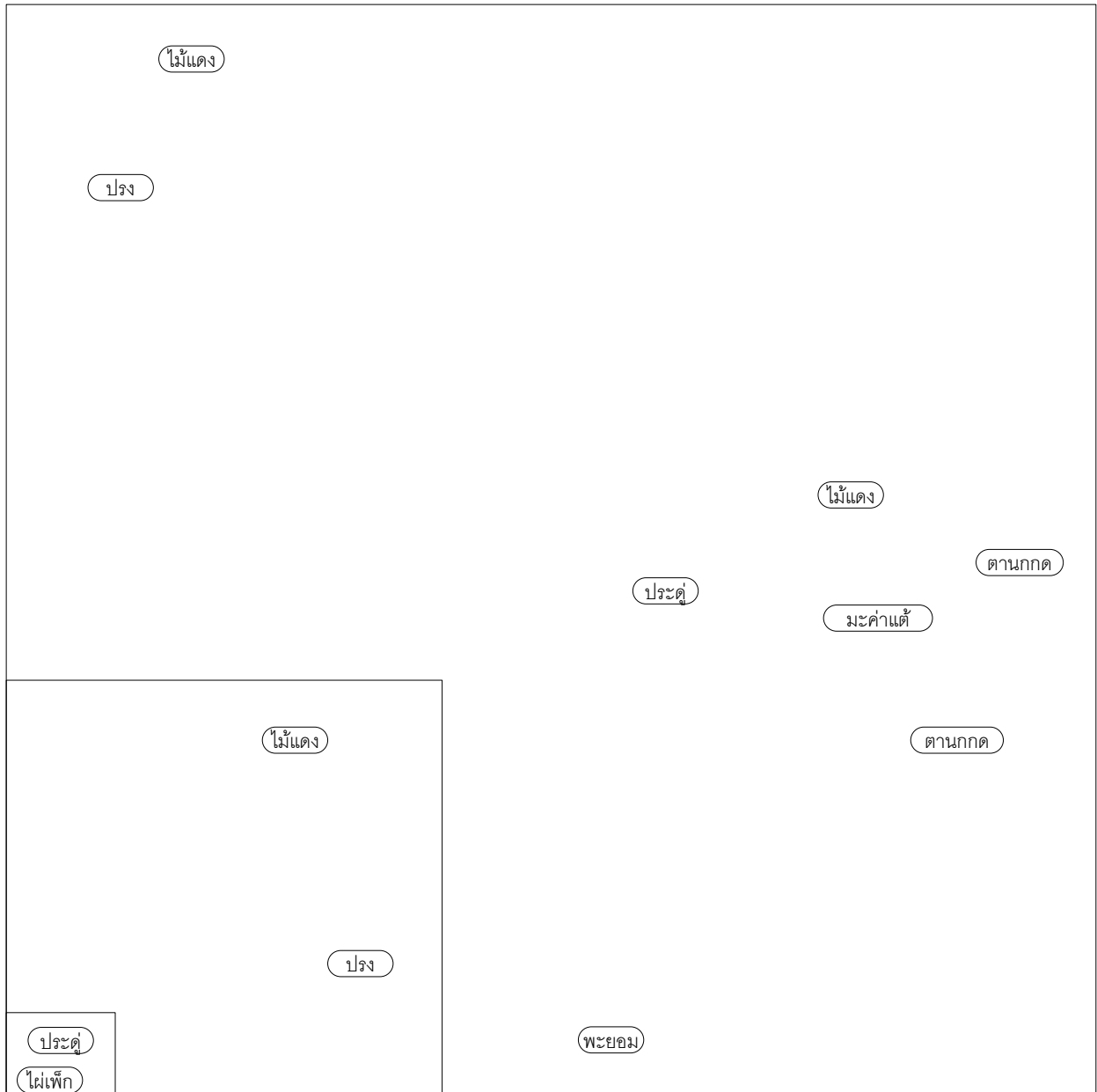
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน(ต้น)	IUCN	รอบวง (ซม.)
1	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	1	EN	55.5, 52.0
2	ตานกกด	<i>Ellipanthus tomentosus</i>	CONNARACEAE	T	2	-	20.5, 180
3	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	Leguminosae- Mimosoideae	T	3	VU	70.0, 62.0, 18.3
4	มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE	T	1	LC	62.0
5	พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G.Don	DIPTEROCAPACEAE	T	1	VU	63.0
6	ปรง	<i>Cycas siamensis</i> Miq.	CYCADACEAE	S	3	VU	-

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S = ไม้พุ่ม ST = ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN=ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

แผนผังของต้นไม้ในจุดสำรวจที่ 2

ตารางที่ 7 แสดงรายชื่อพันธุ์พืชที่พบในป่าชุมชนบ้านนางาม

ลำดับ	ชื่อต้นไม้ที่พบ	ชื่อวิทยาศาสตร์	IUCN
1	ตะแบก	Lagerstroemia duperreana Pierre ex Gagnep.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
2	ข่อยป่า	Morinda coreia Buch. - Ham.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
3	มะกอก	Canarium subulatum Guillaumin	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
4	หว่า	Leistocalyx nervosum (DC.) Kosterm.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
5	เต็ง	Shorea obtusa	ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened-NT)
6	กระโดน	Careya arborea Roxb.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
7	จิ้ง	Bombax anceps Pierre	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
8	กอกเกิน	Canarium subulatum Guillaumin	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
9	ติ้ว	Cratoxylum formosum	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
10	มะขามแต้	Capparis grandis L.f.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
11	มะค่าแต้	Sindora siamensis Miq.	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
12	มะเกลือ	Diospyros mollis Griff.	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered-CR)
13	ปีป	Millingtonia hortensis L.f.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
14	บันไดลิง	Bauhinia scandens L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
15	พะยอม	Shorea roxburghii G.Don	แนวโน้มน่าใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
16	ต้นจาม	Butea monosperma (Lam.) Taub.,	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
17	มะม่วงป่า	Mangifera indica L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
18	กระท่อม	Anthocephalus chinensis	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
19	ประดู่	Pterocarpus macrocarpus Kurz	ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered-EN)
20	แหน	Terminalia bellirica	เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concern - LC)
21	เหมือด	Memecylon edule Roxb.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
22	แดงนา	Xylia xylocarpa Roxb. Taub.	แนวโน้มน่าใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
23	มะขามป่า	Tamarindus indica L.	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
24	ชิงชัง	Dalbergia oliveri	ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered-CR)
25	พลวง	Shorea roxburghii	แนวโน้มน่าใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable-VU)
26	รักน้ำเกลี้ยง	Gluta laccifera (Pierre) Ding Hou	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN
27	เพ็ก	Vietnamosasa pusilla	ไม่อยู่ในบัญชี IUCN

ตารางที่ 8 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางาม

ประดู่

เต็ง

ไม้แดง

มะค่าแต้

น้ำเกลี้ยง

เชือก

ตารางที่ 9 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางาม

คูณ

อะราง

ขอป่า

ไผ่เพ็ก

พะยอม

ปรง

2.ทรัพยากรสัตว์ป่า

2.1 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน

จากการสอบถามเพื่อทราบชนิดพันธุ์สัตว์ โดยใช้วิธีการบันทึกชนิดของสัตว์ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางามเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยแยกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

2.1.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบมี จำนวน 4 ชนิด (Species) 4 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ไม่พบว่าเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 จำนวน 19 ชนิด และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

2.1.2 นก

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า นกที่พบมี จำนวน 4 ชนิด (Species) 4 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของนกพบว่า นกชนิดที่สำรวจพบเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

2.1.3 สัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบมี จำนวน 1 ชนิด (Species) 1 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ไม่พบว่าเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, Appendix II, Appendix III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

สำหรับชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ CITES ควบคุมจะระบุไว้ในบัญชีหมายเลข 1,2,3 (Appendix) ของอนุสัญญาฯ โดยได้กำหนดหลักการไว้ว่า

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 1 เป็นชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ ห้ามค้าโดยเด็ดขาด เนื่องจากใกล้จะสูญพันธุ์ยกเว้นเพื่อการศึกษา วิจัยและเพาะพันธุ์แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากประเทศที่จะนำเข้าเสียก่อน ประเทศส่งออกจึงจะออกใบอนุญาตส่งออกให้ได้ โดยจะต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของชนิดพันธุ์นั้นด้วย

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 2 เป็นชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ยังไม่ถึงกับใกล้สูญพันธุ์จึงยังอนุญาตให้ค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วจนถึงจุดใกล้จะสูญพันธุ์ โดยประเทศที่จะส่งออกต้องออกหนังสืออนุญาตให้ส่งออกและรับรองว่าการส่งออกแต่ละครั้งจะไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์นั้นๆ ในธรรมชาติ

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 3 เป็นชนิดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศใดประเทศหนึ่งแล้วขอความร่วมมือประเทศภาคีให้ช่วยดูแลการนำเข้าก็จะต้องมีหนังสือรับรองการส่งออกจากประเทศต้นกำเนิด

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านนางาม จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	พรบ. ^{1/}	IUCN ^{2/}	CITES ^{3/}
1	กระรอก	<i>Callosciurus erythraeus</i>	Sciuridae	-	LC	-
2	กระแต	<i>Tupaia glis</i>	Tupaiaidae	-	LC	-
3	กระต่ายป่า	<i>Lepus peguensis</i>	Leporidae	-	LC	-
4	หนู	<i>Rattus rattus</i>	Muridae	-	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางอนุรักษณ์ตาม IUCN (2010)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International

Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลนก ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านนางาม จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	พรบ. ^{1/}	IUCN ^{2/}	CITES ^{3/}
1	นกเขา	<i>Streptopelia chinensis</i>	Columbidae	P	LC	-
2	นกกะปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	Cuculidae	P	LC	-
3	นกเอี้ยง	<i>Acridotheres tristis</i>	Sturnidae	P	LC	-
4	นกกระยาง	<i>Ardea alba</i>	Ardeidae	P	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางอนุรักษณ์ตาม IUCN (2010)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International

Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านนางาม จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	พรบ. ^{1/}	IUCN ^{2/}	CITES ^{3/}
1	งูสิงธรรมดา	<i>Ptyas korros</i>	Colubridae	P	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR=ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 13 แสดงภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนางามตามบัญชี CITES

กระรอก

กระแต

นกเอี้ยง

นกกระยางขาว

นกเขา

นกกะปูดใหญ่

กระต่าย

งูสิงธรรมชาติ

2.1 จัดทำโปสเตอร์ให้ความรู้เกี่ยวกับพืช สัตว์ในป่าชุมชนติดที่ชุมชน / โรงเรียน / สถานที่ใกล้เคียง

เป้าหมาย : เพื่อให้ความรู้กับคนในชุมชน / โรงเรียน

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้จัดทำโปสเตอร์ความรู้เกี่ยวกับ ได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้กับชุมชน/โรงเรียนได้เรียนรู้ ได้แก่ เห็ดกินได้/เห็ดพิษ, การปฐมพยาบาลจากการกินเห็ดพิษ, สัตว์ป่าสงวนจำนวน 3 ชนิด มอบให้กับนายเทียมชัย เลื่อมใส ผู้ใหญ่บ้านนางามเพื่อนำไปติดที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ให้กับโรงเรียน และศาลาประชาคมหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 66

ภาพที่ 3 แสดงติดโปสเตอร์ในบอร์ดประชาสัมพันธ์

โปสเตอร์ “ เรื่องควรรู้ เกี่ยวกับ เห็ด ”

เรื่องควรรู้ เกี่ยวกับ “เห็ด”

กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

เห็ดพิษ

- เห็ดระโงกเหลืองก้านตัน
- เห็ดกระโถงดินตัน
- เห็ดคล้ายเห็ดโคน
- เห็ดช้ำ
- เห็ดช้ำควาย
- เห็ดระโงกหิน
- เห็ดดอกกระถิน
- เห็ดขี้วัว
- เห็ดระโงกขาขาว
- เห็ดโคนฟาน
- เห็ดค่อมกล้วยแห้ง
- เห็ดโคนป่าน
- เห็ดม้านูปใหญ่
- เห็ดเผาะ(มีราก)
- เห็ดโคนส้ม

เห็ดกินได้

- เห็ดแดงกุหลาบ
- เห็ดไข่เหลือง
- เห็ดโคน
- เห็ดค่อมกล้วยแห้ง
- เห็ดค่อมเหลือง
- เห็ดค่อม
- เห็ดไข่
- เห็ดตับเต่า
- เห็ดน้ำแป้ง
- เห็ดห่มกระเจียว
- เห็ดข่าเหนียว
- เห็ดเผาะ(ไม่มีราก)
- เห็ดคูปงหมู
- เห็ดม้านูป
- เห็ดจัน

ที่มารูปภาพเห็ด: จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มทร.ล้านนา จ.น่าน

DDC
กรมควบคุมโรค
Department of Disease Control

สำนักสื่อสารความเสี่ยง
และพัฒนากิจกรรมสุขภาพ
Bureau of Risk Communication
and Health Behavior Development

สายด่วน
กรมควบคุมโรค
1422

โปสเตอร์ “ เห็ดพิษ เผลอกินอันตรายถึงชีวิต ”

เห็ดพิษ
เผลอกินอันตรายถึงชีวิต

ลักษณะเห็ดพิษ ที่ห้ามกิน

- เห็ดที่มีปุ่มปม
- เห็ดที่มีหมวกสีขาว
- เห็ดที่มีสีน้ำตาล
- เห็ดที่มีหมวกเห็ดเป็นรูๆ แขนกที่จะเป็นช่องๆ คล้ายครีบบปลา
- ที่มียางเหนียวใต้หมวก
- เห็ดที่มีโคนอวบใหญ่
- เห็ดที่ปลอกหุ้มโคนเห็ด
- เห็ดที่จับใกล้ "บูลส์คว"

ที่สำคัญไม่ควรเก็บเห็ดหรือหาซื้อเห็ดป่าที่ไม่รู้จักมาปรุงอาหาร

วิธีปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ทำให้ผู้ป่วยอาเจียนออกมาให้มากที่สุด ด้วยการดื่มน้ำอุ่นผสมเกลือแกงแล้ว ล้วงคอกออก หรือใช้ผงถ่านผสมน้ำอุ่นเพื่อดูดพิษออก แล้วนำตัวส่งโรงพยาบาลทันที

กรมอนามัยส่งเสริมให้คนไทยสุขภาพดี

<https://www.anamai.moph.go.th/> เผยแพร่ : กันยายน 2563

โปสเตอร์ “ สัตว์ป่าสงวน 20 ชนิด ”

3.1 การจัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน

เป้าหมาย : เพื่อทราบการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชนที่ได้จากป่า

จากการสอบถามกับประธานคณะกรรมการป่าชุมชน ทางคณะกรรมการป่าชุมชน ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชนในแต่ละช่วงเดือน ดังนี้

ของป่า	ช่วงเดือน	ปริมาณที่อนุญาต (ต่อคน)	ผลการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของ ปี 2566 ม.ค. - มิ.ย. 66
1.ผักหวานป่า	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	มีชาวบ้านเข้ามาเก็บ ผักตั่ว และผักกระโดน เพียงเล็กน้อย ไม่ระบุปริมาณที่เก็บได้ เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการป่าชุมชน
2.ผักสาบ	พ.ค.-ก.ค.	2 กิโลกรัม	
3.อีรอก	พ.ค.-ก.ค.	3 กิโลกรัม	
4.กระเจียว	เม.ย.- ก.ค.	3 กิโลกรัม	
5.กระบอกป่า	พ.ค.-ก.ค.	5 กิโลกรัม	
6.ผักตั่ว	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	
7.ผักกระโดน	เม.ย.- ก.ค.	2 กิโลกรัม	
8.เห็ด	มิ.ย.-ก.ค.	3 กิโลกรัม	
9.หน่อไม้	มิ.ย.-ก.ค.	5 กิโลกรัม	
10. อื่นๆ			

ที่มาข้อมูล : จากการสอบถามข้อมูลแผนจากประธานคณะกรรมการป่าชุมชน

4.1 ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพืชพันธุ์ในพื้นที่ และการเติบโต แพร่กระจายพันธุ์ของกระถินเทพา

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้หารือประธานคณะกรรมการป่าชุมชน เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 66 เกี่ยวกับมาตรการการเฝ้าระวัง การควบคุม การแพร่กระจายพันธุ์ของกระถินเทพา และแผนการดำเนินงานการควบคุม การแพร่กระจายพันธุ์ของกระถินเทพา ซึ่งมีรายละเอียดด้านล่าง

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้ติดตามจำนวนต้นรอดตายของไม้กระถินเทพา ไร่มาตราละ 1 ไร่ โดยในปี 2566 ได้เข้าตรวจสอบจำนวนต้นรอดตายของไม้กระถินเทพาและไม้ชนิดอื่น ๆ พบว่า

เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 66 และ 5 พฤษภาคม 66 ไม้กระถินเทพามีจำนวนต้นรอดตาย 200 ต้น และ 80 ต้น ตามลำดับ เนื่องจากเดือน มี.ค. และเม.ย. อากาศร้อน แห้งแล้งมาก ไม่มีฝนตก

แนวทางและมาตรการในการควบคุมไม้ต่างถิ่น (กระถินเทพา, กระถินณรงค์)

1. สำรวจจุดที่ปลูกไม้ต่างถิ่น (กระถินเทพา, กระถินณรงค์) เพื่อเป็นไม้เบิกนำ ที่ปลูกในพื้นที่ พร้อมระบุในแผนที่ และบันทึกจำนวนต้นคงเหลือจากการสำรวจ
2. ดำเนินการติดตามการเติบโต เพื่อเป็นไม้เบิกนำ ทุก 6 เดือน ในช่วงเดือน พฤศจิกายนและพฤษภาคม พร้อมบันทึกข้อมูลการเติบโต
3. สำรวจการออกดอก กระถินเทพาออกดอก ในเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 66 และกระถินณรงค์ ออกดอกตลอดทั้งปี เมื่อเริ่มออกดอกให้ดำเนินการตัดกิ่งที่ออกดอกออก
4. หากมีพืชชนิดอื่น เริ่มขึ้น ให้ควบคุม โดยใช้วิธีตัด แล้วขูดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขูดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชิ้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขูดออกซ้ำอีกครั้ง

แผนการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่ระบาดของไม้กระถินเทพา ของปี 65 และ 66

ที่	รายละเอียด	หน่วย		ต.ค.-ธ.ค.65	ม.ค.-มี.ค.66	เม.ย.-มิ.ย.66	ก.ค.-ก.ย.66	ต.ค.-ธ.ค.66
1	สำรวจจำนวนต้นรอดตายของไม้กระถินเทพา และบันทึกจำนวนต้นรอดตาย	1ครั้ง/ ไตรมาส	แผน					
			ผล	1-ธ.ค.-65	7-ก.พ.-66	5-พ.ค.-66		
2	ให้ความรู้เกี่ยวกับไม้ต่างถิ่น (ไม้กระถินเทพา, กระถินณรงค์ ฯลฯ) กับคณะกรรมการป่าชุมชน	1ครั้ง/ ไตรมาส	แผน					
			ผล		7-ก.พ.-66			
3	สำรวจการเติบโต / ออกดอกของไม้กระถินเทพา	1ครั้ง/ ไตรมาส	แผน					
			ผล					
4	หากพบการออกดอกหรือติดเมล็ดของต้นกระถินเทพา ให้ดำเนินการควบคุมตามขั้นตอน		แผน					
			ผล					

สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานกิจกรรมในป่าชุมชนบ้านนางาม ได้ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ได้แก่ การทำแนวกันไฟ เพื่อป้องกันไฟไหม้ป่า การจัดทำโปสเตอร์ให้ความรู้กับชุมชน การสำรวจความหลากหลายของพืช พบว่ามีกล้าไม้ขึ้นจำนวนน้อยส่วนใหญ่เป็นไม้เฟื้อง อาจจะเป็นเนื่องจากสภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง และฝนตกค่อนข้างน้อย ส่วนสัตว์ป่า ยังคงพบสัตว์ชนิดเดิมที่เคยสำรวจเมื่อปี 2565

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรให้ความรู้กับชุมชน โรงเรียนเกี่ยวกับชนิดป่า ต้นไม้ในป่าจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และร่วมกันอนุรักษ์ต้นไม้อันป่าชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ซัชพิมุข ยะธา สถิตย์ ถิ่นกำแพง และ ดอกกรัก มารอด. 2564. โครงสร้างและความหลากหลายของพรรณไม้ในแปลงถาวรป่าเต็งรังขนาด 16 เฮกเตอร์ บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการเครือข่ายวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ประเทศไทย ครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ระหว่าง วันที่ 4-5 กุมภาพันธ์พ.ศ. 2564
- ปารีณา ธนโรจนกุล, พุทธิ ราชรักษ์ และวิรงรอง ดวงใจ. 2560. สังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาในพื้นที่ป่าชุมชนอนุรักษ์ 3 แห่งจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55 สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ น.875-883
- พนม สุทธิศักดิ์โสภณ และจักรพงษ์ รัตตะมณี. 2562. ความหลากหลายชนิดของพืชพื้นล่างของป่าเต็งรังในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ปีที่ 11 ฉบับที่ 22 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับพืชต่างถิ่นรุกราน

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น คือ สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่ถูกนำเข้ามาจากถิ่นอื่น ซึ่งอาจจะสามารถดำรงชีวิตอยู่และสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้นๆ ดังนั้น จึงไม่ใช่ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทุกชนิดที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ระบบนิเวศ และชนิดพันธุ์ท้องถิ่น แต่ต้องเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีความสามารถในการดำรงชีวิต ตั้งถิ่นฐาน และสืบพันธุ์แพร่กระจายในธรรมชาติได้จนกลายเป็นชนิดพันธุ์เด่นใน สิ่งแวดล้อมใหม่ หรือที่ เรียกว่า **ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species)**

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species) ที่เป็นไม้ยืนต้น ได้แก่

1. กระถินณรงค์
2. กระถินเทพา
3. กระถินยักษ์
4. กระถินหางกระรอก

1. กระจง (*Acacia auriculiformis* A.Cunn. ex Benth.)

วงศ์ Fabacea ชื่อสามัญ : Earleaf Acacia, Earpod wattle, Northern black wattle, Papuan wattle, Tan wattle

ถิ่นกำเนิด : หมู่เกาะโมลุกกะ นิวกีนิ ถึงออสเตรเลีย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 ม. ในระยะต้นกล้าใบเป็นแบบใบประกอบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียนแผ่ก้านใบรูปขอบขนาน โคน ปลายเรียวแหลมทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.2- 2.5 ซม. ยาว 8-20 ซม. ข้อดอกแบบข้อกระจุก ดอกไร้ก้าน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสั้นมาก เกสรเพศผู้สีเหลือง ฝักแบนกว้าง 1-5 ซม. ยาว 6-7 ซม. บิดม้วนเป็นวง มี 5-12 เมล็ด เมล็ดรูปไข่หรือรูปรี ยาว 4-6 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

กระจงชอบขึ้นในที่โล่งแจ้ง สามารถปรับตัวขึ้นได้ในที่แห้งแล้ง พื้นที่น้ำท่วมขัง ดินลูกรัง ดินทรายจัด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

โทษ : เป็นพืชที่โตเร็ว มีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือง ใบย่อยสลายยาก มีสารเคมียับยั้งการงอกของพืชชนิดอื่น แข็งแรงที่อยู่อาศัยของพรรณไม้พื้นเมือง คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ : ใช้ทำฟืน ทำเสา เฟอร์นิเจอร์ กรอบประตู-หน้าต่าง ทำเยื่อกระดาษ ปลูกให้ร่มเงา

หมายเหตุ กระจง ถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานรายการที่ 1 (ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ประเภทชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะต้องมีมาตรการป้องกันเฉพาะ)

ที่มา : สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

2. กระจง (*Acacia mangium* Willd.)

วงศ์ Fabaceae

ชื่อสามัญ : Maingium, Hickory wattle, Brown salwood, Sabah salwood

ถิ่นกำเนิด : ตอนเหนือของออสเตรเลีย เกาะนิวกินี หมู่เกาะโมลุกกะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น ไม้ผลัดใบ สูง 10-20 ม. ลำต้นเปลาตรง เปลือกแตกเป็นสะเก็ดมน กิ่งเกลี้ยงเป็นเหลี่ยม ต้นกล้าใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียน รูปหอกและโค้งกว้าง 3-7 ซม. ปลายและโคนใบเรียวแหลม มีเส้นใบตามแนวยาว 3-4 เส้น ผิวเกลี้ยง ช่อดอกคล้ายหางกระรอกสีเหลือง-ขาว ยาว 10 ซม. ฝักแบบรูปแถบยาวได้ถึง 15 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ขดม้วนกลม

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระจงถูกนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยประมาณ 40 ปีมาแล้ว ต่อมาได้มีการปรับตัวให้สามารถขยายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติเป็นอย่างดี เข้าไปปกคลุมพื้นที่รกร้างและป่าที่เสื่อมโทรม

ประสิทธิภาพการรุกราน

เป็นพืชที่โตเร็วและมีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเล ซึ่งมีการระบาดของต้นข้างรุนแรง พื้นที่ที่มีกระจงปกคลุมจำนวนมากเท่าไร จะยิ่งทำให้ป่าไม้พื้นฟูตัวเองช้าลง เนื่องจากใบและเปลือกกระจงที่ร่วงหล่นอยู่ใต้ต้นมีสารเคมีที่ยับยั้งการงอกของเมล็ดพืชเกือบทุกชนิด สารดังกล่าวยังคงค้างอยู่ในดินอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัดแล้วขุดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลายส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายใต้เรือนยอดให้ใช้วิธีถอน/ขุด หากยังมีการแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชิ้นส่วนราก/เหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือร่วมกับการปลูกพันธุ์ไม้ป่าโตเร็วพวกพืชเบิกนำ เข้าไปยึดครองพื้นที่แทน การกำจัดจะต้องติดตามต่อไปอีกประมาณ 3-5 ปี

3. กระจินยักษ์ (*Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit)

วงศ์ : Fabaceae ชื่อสามัญ : Lead tree, White lead tree, Leucaena

ถิ่นกำเนิด : เขตร้อนของอเมริกากลาง

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้นสูง 5-10 ม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยรูปขอบขนานถึงรูปแถบ ยาว 0.6-2 ซม. โคนเบี้ยว แผ่นใบด้านล่างมีนวลช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น แยกแขนงแบบช่อกระจุก ก้านช่อยาว 2-5 ซม. กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบพาย เกสรเพศผู้ 10 เกสร สีกแบนรูปแถบ ยาว 15-20 ซม. มี 10-20 เมล็ด

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระจินยักษ์ชอบขึ้นตามที่รกร้าง ที่เปิดโล่งทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบท ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้งที่เสื่อมโทรม หรือตามชายขอบป่าในพื้นที่ระดับต่ำจนถึงระดับ 500 ม. ออกดอกและติดผลตลอดทั้งปี ชอบสภาพภูมิอากาศที่มีปริมาณน้ำฝน 600-2,000 มม./ปี และมีช่วงฤดูแล้งที่ยาวนานมากกว่า 4 เดือน การแพร่กระจายพันธุ์ฝักแก่และแห้งจะแบนและมีน้ำหนักเบา สามารถปลิวไปตามลมพายุได้ไกล นอกจากนี้สัตว์ที่กินฝักหรือเมล็ดยังเป็นพาหะในการแพร่กระจายเมล็ด

ประสิทธิภาพการรุกราน :

กระจินยักษ์เป็นไม้โตเร็ว สามารถเจริญเติบโตได้ดี ผลิตเมล็ดจำนวนมาก และมีอัตราการงอกสูงมาก เมล็ดที่ฝังอยู่ในดินมีอายุยืน 10-20 ปี สามารถออกดอกและติดฝักได้เมื่ออายุเพียง 1-2 ปี ต้นที่อายุ 2-5 ปี สามารถผลิตเมล็ดได้ 40,000-150,000 เมล็ด/ต้น/ปี กระจินยักษ์มีระบบรากที่ลึกและหนาแน่นแย่งสารอาหารดินไม่ป่าจนกระทั่งถูกปกคลุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสารเคมีจากใบและฝักที่ร่วงหล่นสู่พื้นดินจะยับยั้งการงอกของเมล็ดและการเจริญเติบโตของพืชชนิดอื่นๆ ที่ขึ้นอยู่ใกล้เคียงอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขูดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขูดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาจากชิ้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขูดออกซ้ำอีกครั้ง หรือปลูกไม้ป่าโตเร็วที่เป็นพืชเบิกนำ (Pioneer species) เข้าไปยึดครองพื้นที่แทนการกำจัดจะต้องติดตามต่อไปอีกประมาณ 3-5 ปี

4.กระถินหางกระรอก (*Prosopis juliflora* (Sw.) DC.)

วงศ์ : Fabaceae ชื่อเรียกอื่นๆ : หนามปีศาจ, Prosopis, Mesquite

ถิ่นกำเนิด : เม็กซิโก เวเนซุเอลา เปรู แคริบเบียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้พุ่ม สูงได้ถึง 9 ม. กิ่งมีหนามแข็งแรง ยาว 3-5 ซม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ ช่อดอกคล้ายหางกระรอก สีขาวถึงเหลืองอ่อน ยาว 8-12 ซม. ผลเป็นฝักแบน ยาว ปลายโค้ง ห้อยลง ยาว 10-15 ซม. กว้าง 1 ซม. เมล็ดแบบรูปหยดน้ำ ยาว 5 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

ในประเทศไทยชอบขึ้นในดินทรายหรือตามพื้นที่ดินเค็มตามแนวรอยต่อของป่าชายเลนกับป่าบกที่เสื่อมโทรม พบตั้งแต่หาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ลงไปถึงอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สันนิษฐานว่าเข้าสู่ประเทศไทยโดยการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์จากประเทศพม่า เมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา

ประสิทธิภาพการรุกราน :

ต้นที่มีอายุ 2-3 ปีที่สามารถออกดอกและติดผลได้ ต้นที่มีอายุมากกว่า 5 ปี จะผลิตเมล็ดได้ 50,000-200,000 เมล็ดต่อปี เข้าไปปกคลุมที่รกร้างอย่างรวดเร็วจนแน่นทึบยากที่จะเข้าไปกำจัด เพราะมีหนามที่ยาวแหลมคมและแข็งแรง สามารถแทงทะลุยางรถยนต์ได้

การควบคุม : ใช้วิธีตัด ขุด หรือใช้รถตีนตะขาบไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ร่วมกับการปลูกพืชเบิกนำท้องถิ่น เข้าไปยึดครองพื้นที่แทน ต้องกำจัดอย่างต่อเนื่อง 3-5 ปี